

Utbildningsinspektion i Gantofta rektorsområde Gantofta skola och Kingelstad skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Gantofta rektorsområde	Antal barn/elever
Grundskola	330
Förskoleverksamhet	80
Skolbarnsomsorg	66
Förskoleklass	18

Gantofta skola och Kingelstad skola ligger ca 5 km öster om Helsingborg med närhet till Råådalen. Utbildningen vid Gantofta skola omfattar skolår F-9 samt förskola med fyra avdelningar. Kingelstad skola omfattar skolår F-6. På båda skolorna finns skolbarnsomsorg till och med skolår 3. Någon skolbarnsomsorg för eleverna i skolår 4-6 finns inte.

Gantofta skolans elever och pedagogiska personal arbetar i tre arbetslag, F-3, 4-6 och 7-9. Vid Kingelstad skola arbetar man i ett arbetslag som består av klasserna 1-2, 3-4, 5-6 och förskoleklass. Förskoleklassen vid Kingelstad skola samverkar med skolan men är förlagd i en angränsande byggnad. I förskoleklassen finns även yngre barn.

Flertalet elever har lång skolväg vilket innebär att de flesta eleverna åker skol-skjuts.

Gantofta skolas huvudbyggnad är byggd på 1960-talet. Skolan är tillbyggd under olika etapper beroende på att elevunderlaget ökat då en del av de närliggande skolorna lagts ner. Under de senaste åren har skolan utvecklats till en F-9-skola, vilket innebär att de flesta eleverna går kvar på skolan till och med skolår 9.

Personalen på båda skolorna framhåller den lilla skolan där alla känner alla och där det är lätt att få kamrater.

I likhet med övriga grundskolor deltar Gantofta rektorsområde i Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan.

Tofta förskola i Gantofta ligger i direkt anslutning till skolan. Det finns 80 barn placerade på förskolan. Barnens ålder är 1-5 år och man arbetar i fyra arbetslag. Ett av arbetslagen ansvarar för en uteavdelning.

De flesta barnen är bosatta i Gantofta och närliggande områden.

Uteavdelningen har sin hemvist i en scoutstuga som ligger i direkt närhet till förskolan och skolan.

Gantofta är ett villasamhälle med mycket stark bykänsla och där närområdet i huvudsak består av landsbygd och lantbruk. I upptagningsområdet finns en varierad social struktur och utbildningsnivå. Det finns i princip inga familjer med annan kulturell bakgrund. Rektorn är relativt nyanställd i området.

Genomförandet av inspektionen i Gantofta rektorsområde

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Gantofta skola och Kingelstad skola har bestått av experten Arne Huseby och undervisningsrådet Ebba Svartz. Besök i Gantofta skola och Kingelstad skola påbörjades den 9 mars och avslutades den 11 mars 2004. Besök i Tofta förskola gjordes fredagen den 20 februari 2004. Tofta förskola besöktes av undervisningsråden Ebba Svartz och Lena Godin.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Gantofta Rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Gantofta skola och Kingelstad skola genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, skolledning, personal och elevvårdsteam. Lektioner i olika klasser besöktes. På förskolan intervjuades biträdande rektorn med ansvar för förskoleverksamheten samt personal. Verksamhetsbesök i barngrupperna gjordes.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid inspektionen i Gantofta skola och Kingelstad skola observerades varken mobbning eller kränkningar och i intervjuerna framkom att mobbning endast förekommer i enstaka fall samt att språkbruket mestadels är vårdat. I samtalen med såväl elever, föräldrar som personal kommer fram att de flesta eleverna har en god kunskap kring normer och värden. Dock uppger skolledningen att den tendens till rasism som finns i samhället i stort även kan anas på Gantofta skola. Om någon elev känner sig utanför hjälps oftast eleverna åt att få kamraten med i gemenskapen. Skulle bråk förekomma kontaktar eleverna pedagogerna. Vid samtal med eleverna framkommer att de känner sig trygga och trivs på skolan.

Personalen vid Gantofta skola berättar att det finns en del starka ”jagbarn” som inte rättar sig efter de normer och värden som skolan har. Det förekommer också viss förstörelse på skolan.

Inspektörerna upplever att personalen saknar samsyn vad gäller normer och värden och har heller inget gemensamt förhållningssätt. Pedagogerna anser att det är skolans utveckling till en F-9 skola som är orsak till detta.

Vid intervjuer med elever från skolår 7-9 framkommer att det inte förekommer elevinflytande i någon större utsträckning på skolan. De arbetsuppgifter som eleverna ska genomföra bestäms i huvudsak av lärarna. Elevinflytande innebär mestadels att eleverna får välja arbetssätt och när uppgifterna ska göras.

I Tofta förskola pågår ett arbete i dialog med föräldrarna för att utveckla normer för arbetet och samvaron i barngruppen. Biträdande rektorn menar att föräldrarnas delaktighet i värdegrundsarbetet är en förutsättning för att nå resultat hos barnen. I intervjuerna med personal och biträdande rektorn framkom att arbetet har resulterat i förbättrade attityder och förhållningssätt i barngruppen. Barnen har ökat sin förmåga att visa empati och respekt både mot andra barn och mot vuxna.

Inspektörerna såg flera exempel på att barnen kunde välja olika aktiviteter och material samt ta ansvar för aktivitet och lärande efter mognad.

I Kvalitetsmätning 2003 framgår att de flesta av föräldrarna upplever att barnen är trygga och trivs på förskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan i stort visar ett relativt gott resultat inom området normer och värden. Språkbruket är mestadels vårdat och eleverna är trygga och trivs på skolan. Samtidigt bedömer inspektörerna att arbetet med normer och värden saknar struktur och tydlighet. Det finns ingen gemensam policy eller plan för hur arbetet ska bedrivas, utan varje enskild pedagog gör på sitt sätt. Pedagogerna anser att arbetet är viktigt och arbetar kontinuerligt men utan klar inriktning, vilket gör arbetet mindre effektivt. Inspektörerna bedömer vidare att man inte har diskuterat igenom ämnet så att samsyn råder. Eleverna visar att de har normer och värden som stämmer överens med läroplanen. Eleverna har ingen större möjlighet till inflytande. Det inflytande som finns på skolorna handlar mestadels om praktiska frågor och problem. Tofta förskola bedöms som en lugn, harmonisk och trygg miljö fysiskt och psykosocialt. Det pågår ett arbete för att barnen ska utveckla förmåga och vilja att ta ansvar och att utöva inflytande i förskolan samt känna lust att lära.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Nationella sammanställningar visar att fem elever av 45 i skolår 5 inte uppnår målen i de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik.

Resultat på nationella ämnesproven skolår 5 VT-03

Ämne	Antal som ej nått målen
en, ma, sv	1
en, ma	2
en	1
ma	1

Kunskapsmålen och läroplanens mål att sträva mot har brutits ner och används som ett verktyg i undervisningen. De äldre eleverna känner till att det finns kunskapsmål och sociala mål medan eleverna i de tidigare skolåren inte känner till målen. Skolledningen påpekar att detta kommer att förbättras när de nya dokumenten för skolans individuella utvecklingsplaner introduceras under vecka 18. Likaså kommer uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling att förbättras. Vid intervju med föräldrarna konstaterar dessa att de inte känner till målen för undervisningen.

I och med att skolan utvecklats till en F-9 skola har diskussioner angående betygskriterier pågått en längre tid. Betygskriterierna är kända av elever och föräldrar.

Flera av eleverna i de senare skolåren har låg måluppfyllelse vilket resulterat i att skolan utdelat så kallade IG-varningar. Lärarna uppger att det är få elever som arbetar för att nå läroplanens mål att sträva mot.

I Tofta förskola har rutiner och system för att följa och beskriva barns utveckling och lärande tagits fram. Genom individuella utvecklingsplaner och portfolio har man påbörjat arbetet med att följa och dokumentera barns utveckling på ett konkret sätt. Enligt utsagor från både biträdande rektorn och personalen ligger barnen väl framme utvecklings- och kunskapsmässigt. Man beskriver att barnen kommer från stabila hem med engagerade föräldrar och att barnen utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga. Inspektörerna såg aktiva, frimodiga och nyfikna barn med förmåga att leka och lära.

I Kvalitetsmätning 2003 framgår att de flesta av föräldrarna är nöjda med lärandet, engagemanget och omsorgen på förskolan.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att flertalet elever har goda kunskaper i förhållande till läroplanernas och kursplanernas mål men att det finns flera elever som inte når målen vilket bör uppmärksammas och åtgärdas.

Uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling bör också utvecklas.

Omsorg, omvårdnad, fostran och lärande utgör en helhet i den pedagogiska verksamheten på Tofta förskola. Ett utvecklingsarbete är påbörjat för att systematiskt synliggöra barns kunskaper och att använda resultaten för att förbättra på individ- och verksamhetsnivå.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Något systematiskt arbete med normer och värden samt elevinflytande förekommer inte och en handlingsplan för arbetet har inte utarbetats. Diskussioner kring normer och värden förekommer sporadiskt och framförallt när något har hänt t.ex. konflikter elever emellan.

Skolledningen anser att arbetet med värdegrundsfrågorna är ett utvecklingsområde. På skolan förekommer många samtal om normer och värden både i form av ”kill- och tjejsnack” och som samtal om etik och moral, men det sker inte regelbundet och formaliserat. Enskilda lärare arbetar dock mycket medvetet och förebyggande med frågor kring normer och värden. Lärarna väger in värdegrundsarbetet i vardagen både individuellt och i grupp. De påpekar att det är viktigt att frågorna lyfts fram och att tas tag i direkt. Föräldrarna är inte involverade i värdegrundsarbetet men har vetskap om att skolan arbetar med normer och värden.

Elevernas formella inflytande sker genom klassråd och två elevråd., ett elevråd för skolår F-6 och ett för skolår 7-9. Elevråd och klassråd förekommer någorlunda regelbundet. Detta arbete bör utvecklas då det hitintills mestadels handlat om att göra önskelistor. I elevrådet för skolår F-6 diskuteras dock värdegrundsfrågorna regelbundet.

Inflytandet i undervisningen innebär att eleverna får vara med och bestämma i vilken ordning man ska läsa olika områden samt i viss utsträckning hur och när vissa arbetsuppgifter ska genomföras. Elevinflytandet i de äldre skolåren är mycket litet.

Både personal och elever anser dock att de diskussioner som förekommit under den senaste tiden lett till ett ökat inflytande i undervisningen för eleverna. Man påpekar också att det formella inflytandet är under uppbyggnad.

I rektorsområdet finns ett föräldraråd som är gemensamt för de båda skolorna. Det består av en representant från varje klass. Rådet framför synpunkter till skolledningen. Samtliga föräldrar får protokoll från rådets möten.

Vid kännedom om mobbning och kränkande behandling har skolorna stor beredskap och agerar omedelbart. Skolans mobbningsteam arbetar efter Farsta-modellen, men föräldrarna kontaktas från början. Plan för kränkande behandling finns.

Skolan har startat ett friskvårdsprojekt kring en hälsofrämjande skola, "Pigge-linprojektet". I projektet diskuteras bland annat normer och värden och vilket förhållningssätt som ska råda på skolan. Man har också upprättat ett dokument kring trivsel och regler.

I Tofta förskola arbetar ledning och personal aktivt för att få föräldrarna delaktiga och engagerade i värdegrundsarbetet. Det finns ingen plan eller uttalade rutiner för arbetet mot kränkande behandling men personalen uppger att det förs en ständig diskussion kring frågorna. Biträdande rektorn och personalen uppger att klimatet mellan barnen har förändrats de senare åren och man arbetar för att förbättra attityder och förhållningssätt. Förskolan bjuder in föräldrarna till dialog och samtal kring bl.a. konflikter och våld bland barnen och använder FN:s barnkonventioner som underlag och styrmedel i diskussionen. Personalen betonar vikten av nära samverkan med hemmen kring normer och värden för att hem och förskola ska ha ett gemensamt förhållningssätt och ge barnen möjlighet att nå goda resultat i sin sociala utveckling. Efter det gemensamma arbetet mellan personal och föräldrar har en förändring till det bättre märkts i barngrupperna. Skulle något barn utsättas för utanförskap har personalen ett förhållningssätt att ta tag i händelsen direkt och att även involvera föräldrarna.

Ledning och personal på förskolan arbetar aktivt för att få ett gemensamt förhållningssätt hos de vuxna för att bli goda och tydliga förebilder för barnen. Gränserna mellan avdelningarna håller på att arbetas bort och en större samverkan börjar växa fram på förskolan.

Det finns ett föräldraråd på förskolan som har som syfte att ta upp frågor som är angelägna för hela förskolan som t.ex. föräldrainflytande och föräldrasamverkan.

Förskolan arbetar för att öka barns möjlighet till inflytande och ansvar genom att göra miljön stimulerande med olika material och aktiviteter vilka barnen har möjlighet att välja av. I Kvalitetsmätning 2003 framgår att drygt 50 procent av föräldrarna är nöjda med barnens inflytande och ungefär lika många av föräldrarna är nöjda med sitt eget inflytande på förskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolorna bör bedriva ett mer medvetet arbete med progression i elevernas inflytande var det även bör ingå

tid för ett mer uttalat utrymme för eleverna att få sin valda fördjupning och breddning av kunskaper. Arbetet med elevinflytande bör utvecklas både formellt och i undervisningssituationerna.

Ett förebyggande arbete kring normer och värden bör också utvecklas. En gemensam plan som beskriver hur arbetet ska genomföras kan underlätta högst betydligt och innebära att de normer och värden skolan står för genomsyrar hela verksamheten.

Elevråd och klassråd finns, men det finns inga klara riktlinjer för arbetet vilket innebär att kontinuitet saknas.

På Tofta förskola pågår ett medvetet och aktivt arbete för att samverka med och engagera föräldrarna i värdegrundsfrågor och i utvecklingen av förskolan. Det pågår också ett utvecklingsarbete för att motverka alla former av kränkande behandling samt för att skapa en trygg psykosocialmiljö för barnen.

Det är av vikt att fortsätta värdegrundsarbetet i personalgruppen för att utveckla en förskola som genomsyras av läroplanen, dess uppdrag och mål. Barns och föräldrars delaktighet och inflytande över verksamhetens innehåll och planering samt utvärdering, behöver utvecklas för att nå de nationella målen.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Organisationen på enheten omfattar idag verksamhet upp till och med skolår 6 på Kingelstad skola och upp till och med skolår 9 på Gantofta skola. För närvarande finns bara en grupp i skolår 9, men när skolan är fullt utbyggd kommer det att finnas två grupper i samtliga skolår. Skolans utbyggnad till en F-9 skola möjliggör en obruten och sammanhängande verksamhet från förskoleklass till skolår 9.

I Lpo94 finns angivet att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I Bildningsnämndens Handlingsprogram för skola i Helsingborg anges under rubriken "Gemensam utgångspunkt" följande:

Individ och grupp: Det pedagogiska arbetet skall planeras utifrån varje enskild elevs unika förutsättningar, önskemål och behov. Lärandet organiseras i en social gemenskap.

Inspektörerna kunde emellertid notera att det i liten utsträckning förekom arbetsmetoder som bygger på en individanpassad undervisning och en undervis-

ning där samverkan i och mellan arbetslagen ligger till grund för arbetet. Ofta förekommande var arbetsmoment då samtliga elever i gruppen arbetade med samma uppgift. Detta bekräftades också av personalen som berättade att eleverna förhållandevis sällan arbetade med individuellt anpassade arbetsuppgifter. Något temainriktat arbetssätt förekommer heller inte, däremot har båda skolorna s.k. temadagar. Arbetet är i hög grad lärarstyrkt, och elevernas möjlighet till inflytande i vardagsarbetet handlar om att välja arbetssätt och när arbetsuppgifterna ska genomföras. Det förekommer heller ingen diskussion kring mål och målformuleringar.

Den samverkan som förekommer mellan klasser och arbetslag är helt beroende av enskilda lärares initiativ. Dock kunde inspektörerna vid besök på skolorna se exempel på elevernas självständiga arbete. Personalen anser att de flesta eleverna har god förmåga till självständigt arbetet och att de kan ta ansvar för sitt arbete.

Pedagogerna på skolorna har i flera fall mycket lång erfarenhet, och verksamheten har en stor samlad kompetens vilket givetvis skapar förutsättningar för en ständigt pågående diskussion om utveckling av verksamheten. Något gemensamt forum för dessa diskussioner finns emellertid inte.

Personalen uttrycker att det är svårt att skapa tid för kunskapsdiskussioner och pedagogiska diskussioner. De diskussioner som förekommer äger främst rum i arbetslagen.

Under våren 2004 påbörjas arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner (IUP). Arbetet kommer att innebära ett mera individanpassat och temainriktat arbete framöver.

Utvecklingssamtal genomförs två gånger per läsår. De individuella utvecklingsplanerna ska utgöra underlaget för utvecklingssamtalen framöver.

De elever i de tidigare skolåren som är i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till. Vid samtal med personalen påpekas att elever i behov av särskilt stöd i de senare skolåren inte får det stöd de har rätt till. Skolledningen delar inte denna uppfattning utan anser att det finns resurser i tillräcklig omfattning.

Åtgärdsprogram upprättas i samarbete mellan specialpedagoger, aktuell lärare och föräldrarna. Det råder tveksamhet bland personalen kring hur man upprättar åtgärdsprogram. Åtgärdsprogram upprättas inte för alla de elever som har rätt till särskilt stöd.

Specialläraren arbetar både med enskilda elever och som stöd i klassen.

Elevvårdskonferenser genomförs enligt författningarna. På skolorna förekommer även elevvårdssamtal, vilka förs mellan elevvårdsteamet, personalrepresentanter och föräldrar. Vid dessa samtal diskuteras vilka åtgärder som ska genomföras för att ge rätt stöd till eleven. Skolans elevvårdsteam sammanträder varannan vecka.

Rektorsområdet har utarbetat lokala betygskriterier, vilka är kända av föräldrar, elever och personal.

Någon plan för hur man ska följa elevernas kunskapsutveckling finns inte. Lärarna påpekar dock att de kan följa elevernas kunskapsutveckling eftersom de har undervisat eleverna under en längre tid. Diagnoser och prov förekommer.

Prao äger rum under skolår 8 och 9.

Rektorsområdets kurator handleder pedagoger i frågor som handlar om mötet med föräldrar och elever.

Tofta förskola har en lokal arbetsplan med mål för verksamheten som är kopplade till Bildningsnämndens handlingsplan/skolplan och de nationella målen. Bl.a. finns mål för värdegrundsarbetet och barn- och föräldrainflytande. Enligt ledningen i området har personalen olika grad av kunskap och medvetenhet om förskolans uppdrag och om målen i läroplanen för förskolan. Personalen består av en förskollärare per avdelning medan övrig avdelningspersonal saknar pedagogisk högskoleutbildning. Biträdande rektorn har, på uppdrag av rektorn, påbörjat ett utvecklingsarbete tillsammans med personalen för att tydliggöra och stärka läroplanens och andra styrdokuments roll i den pedagogiska verksamheten. I personalintervjun framkom att läroplanen för förskolan har börjat bli ett tydligare styrinstrument för verksamheten. Som ett stöd för personalen och för att driva verksamheten framåt utifrån intentionerna i nationella och kommunala styrdokument, deltar den biträdande rektorn i avdelningarnas planeringar.

Man arbetar för att få den individuella utvecklingsplanen att bli ett verksamt redskap för personal, barn och föräldrar.

Det finns få barn i behov av särskilt stöd på förskolan. Ett tydligt system eller rutiner för att identifiera eventuella barn i behov av stöd finns inte. Det saknas en medveten aktivitet för att ge modersmålsstöd för barn med annat modersmål än svenska.

Förskolan arbetar temainriktat och inspektörerna såg exempel på aktiviteter för att stimulera barnens utveckling och lärande genom lek och skapande. Helsingborgs kommuns modell för utvärdering ligger till grund för förskolans utvärderingsplan. Barnens utveckling och den pedagogiska verksamheten dokumenteras, följs upp och utvärderas.

I samtalen framkom att samverkan och övergång mellan förskola och förskoleklass är traditionell med några få besök i förskoleklassen som 5-åring. Personalen på förskolan har önskemål att utveckla samverkan med förskoleklassen för att bättre kunna möta barnet på barnets nivå och efter barnets behov. Skolan och förskolan har ännu inte haft några gemensamma pedagogiska diskussioner eller gemensam kompetensutveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att undervisningen i huvudsak är lärarstyrd, vilket i stort innebär att eleverna kan välja vilka arbetsuppgifter de ska göra när de gjort klart det läraren sagt att de ska göra. De kan också välja i vilken ordning arbetsuppgifterna ska utföras.

Samverkan mellan förskola, skola och fritidshem bör utvecklas.

Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever som är i behov av särskilt stöd.

Några rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling finns inte.

Ett pedagogiskt utvecklingsarbete har, genom den nytilträdde biträdande rektorn, intensifierats på Tofta förskola. Det är av stor vikt att arbetet fortsätter för att tydliggöra förskolans uppdrag och dess styrdokument samt att höja den pedagogiska medvetenheten och kompetensen på förskolan. Likaså är det av stor vikt att detta arbete även utförs på Gantofta och Kingelstad skolor.

System och rutiner på Tofta förskola för att identifiera barn i behov av särskilt stöd bör tydliggöras. Det påbörjade arbetet med att få ett system för att följa barns kunskapsutveckling bör fortsätta.

Inspektörerna bedömer att övergången till förskoleklassen bör utvecklas. Övergången bör utvecklas mot att bli mer individanpassad och flexibel och för att skapa kontinuitet och bästa möjligheter för det enskilda barnets allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

I ledningsorganisationen på Gantofta rektorsområde ingår rektor och två biträdande rektorer. Rektorn har 100 procent tjänstgöringsgrad. De biträdande rektorerna har vardera 50 procent tjänstgöringsgrad. Nuvarande rektor har bara tjänstgjort på området under sju månader. Ledningsteamet fördelar sin arbetstid till båda skolorna. Rektorn har en grundutbildning som lärare och har deltagit i ytterligare kompetenshöjande utbildningar. En biträdande rektor är lärare i grunden den andra är utbildad förskollärare och ansvarar för förskolorna inom enheten.

Rektorn påpekar att lärare och elever inte har varit delaktiga i upprättandet av en kvalitetsredovisning men att de har tillgång till denna.

Rektorn strävar efter att vara en pedagogisk ledare men anser att han ännu ej haft möjlighet att fungera som sådan, på grund av den korta tid som han har arbetat på skolan.

Skolan har inte någon lokal arbetsplan.

I Tofta förskola finns en biträdande rektor som arbetar som arbetsledare på halvtid och i barngrupp på halvtid. Den biträdande rektorn ingår i rektorsområdets ledningsgrupp. Både rektorn och biträdande rektorn har önskemål om att

ha en heltidstjänst i ledningsgruppen med förskolebakgrund. Personalen på Tofta förskola ser den biträdande rektorn som sin ledare och uppskattar att ha henne nära verksamheten. Hon har medarbetarsamtal med förskolans personal. Ledningsorganisationen för rektorsområdet upplevs av personalen som ett team och som ett stöd. Rektorn har ambitionen att knyta förskolan närmare skolan för att skapa en helhet kring barnen. Genom den biträdande rektorn ges möjlighet att främja förskolans pedagogiska roll och utveckling. Detta förbättringsarbete är påbörjat och förskolans utvecklingspotential bedöms som god.

På Tofta förskola finns ett system för kvalitetsarbetet med en årsplanering för uppföljning och utvärdering. Utvärderingarna ligger till grund för förskolans kvalitetsredovisning. I samtalet med personalen framkom dock att de inte fullt ut såg helhet och sammanhang i kvalitetsarbetet.

Sammanfattningsvis kan sägas att rektorsområdets ledningsfunktion är under uppbyggnad. Det innebär att ledningen ännu inte har den tydlighet som är önskvärd.

Rektorsområdet saknar en lokal arbetsplan. Ett upprättande av en sådan innebär att skolans uppdrag tydliggörs och konkretiseras och rektors roll som pedagogisk ledare underlättas.

Rektorn för Gantofta/Kingelstad området är ytterst ansvarig för Tofta förskola, det första steget i utbildningssystemet. Tydligheten och förtroendet i rektorns ledarskap bör ökas för att helhetsperspektivet 1-16 år ska få genomslag i verksamheten och för att säkra barnens rätt till god pedagogisk verksamhet. Inspektörerna vill göra rektorn uppmärksam på ledningens betydelse för förskolans fortsatta pedagogiska utveckling.

Det är av vikt att kvalitetsarbetet systematiseras på förskolan samt att personalen medvetandegörs om kvalitetsarbetet så att det blir en naturlig del av den dagliga verksamheten.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I likhet med andra grundskolor deltar Gantofta rektorsområde i försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan. Personalen och skolläda-

påpekar att försöket inte inneburit någon större förändring av arbetssätt och arbetsformer. Däremot har de mål som gäller för verksamheten blivit tydligare.

Skolledningen menar att elevens val förekommer inom skolans friskvårdsprojekt "Piggelin". Piggelinprojektet handlar i huvudsak om idrott.

Syftet med elevens val är att eleverna skall få tillfälle att under denna tid ha möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper utifrån elevens intressen. Inspektörerna bedömer att detta arbetssätt inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val.

Modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andra språk erbjuds de elever som är berättigade till detta. Modersmålsstöd som en medveten aktivitet i barnens språkutveckling förekommer inte på förskolan.

Som språkval erbjuds tyska, franska och spanska.

Inom Gantofta/Kingelstad området är efterfrågan på barnomsorgsplatser stor, dock har plats kunnat erbjudas inom fyra månader. Detta är möjligt bl.a. genom att en "uteavdelning" har öppnats. Personalen är delaktig vid sammansättning av barngrupper och man försöker ta hänsyn till barnens ålder, kön och andra behov som barnen eller familjerna har. Förskolan förändrar gruppindelningar för att möta behoven och få rimliga gruppstorlekar. Den allmänna förskolan för fyra- och femåringar samt barn till arbetssökande och föräldralediga ingår i den ordinarie verksamheten på Tofta förskola. Det finns möjlighet att erbjuda barn i behov av särskilt stöd och barn med funktionshinder plats på förskolan.

Områdets hemsida är för närvarande inte åtkomlig och annat informationsmaterial fanns inte att tillgå vid inspektionstillfället

Sammanfattningsvis erbjuder skolan i stort det utbud som de statliga bestämmelserna föreskriver och eleverna ges rimliga möjligheter till valfrihet enligt författningarna. Inspektörerna bedömer dock att arbetet med elevens val inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val. Inom förskolan bör ett mer målmedvetet arbete ske med att ge modersmålsstöd för barn med annat modersmål än svenska. Gantofta/Kingelstad förskoleverksamhet finns i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Förskolans informationsmaterial kan utvecklas.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Gantofta rektorsområde tilldelas resurser enligt Helsingborgs kommuns resursfördelningssystem.

Gantofta skolas lokaler är ändamålsenliga och utrustade för det arbete som de är avsedda för. Lärarna på skolan påpekar dock behovet av fler grupprum. Lärarpersonalen har begränsade utrymmen för annat arbetsplatsförlagt arbete än klassrumsarbetet.

Gantofta skola är anpassad för att kunna ta emot rörelsehindrade elever och personal.

Skolorna saknar bibliotek men kommunens bokbuss kommer till skolorna varannan vecka.

Läromedel, datorer och annan materiel tycktes finnas i tillräcklig omfattning för de yngre skolåren. Några pedagoger påpekar att läroböcker saknas i tillräcklig omfattning för de äldre skolåren. Skolledningen delar inte denna uppfattning utan menar att alla elever har tillgång till läromedel i tillräcklig omfattning. De läromedel, datorer och annan materiel som finns är i huvudsak aktuella.

Skolorna saknar behöriga lärare i spanska och praktisk-estetiska ämnen.

Rektorsområdet har erhållit kompetensutvecklingsmedel i form av Växtkraft Mål 3-medel, vilket inneburit att både individuella kompetensutvecklingsplaner och en gemensam kompetensutvecklingsplan upprättats. Personalen påpekar dock att man själv får ansvara för sin kompetensutveckling och att det oftast saknas medel för detta.

På skolan finns 2,75 specialpedagoger samt studie- och yrkesvägledare.

Skolsköterskan arbetar 80 procent på Gantofta rektorsområde. Förutom arbetet med basprogrammet arbetar skolsköterskan förebyggande genom skolans friskvårdsprojekt. Skolsköterskan har även många elevsamtal och s.k. kill- och tjej-snack. En handlingsplan för elevvårdsarbetet är under utarbetande.

I Tofta förskola finns tolv årsarbetare med i huvudsak pedagogiska arbetsuppgifter varav fem med pedagogisk högskoleutbildning. Personaltätheten är 5,8 barn per årsarbetare för åldrarna 1-3 år och 6,5 barn för åldrarna 4-5 år. Uppgifterna är hämtade ur förskolans kvalitetsredovisning för läsåret 2002/2003. Yrkeskategorierna i förskolan består av förskollärare, barnskötare och före detta dagbarnvårdare. Det är övervägande andel barnskötare i verksamheten och ledningen har som ambition att efterhand ersätta barnskötare med förskollärare.

Lokalerna är ändamålsenliga, av god kvalitet och med utrymme för fri lek, rolllek, skapande verksamhet m.m. Det finns god tillgång och ett varierat utbud av material på förskolan. Barnen har inte tillgång till datorer på avdelningarna vilket är en medveten inriktning från förskolan. Förskolan har möjlighet att ta emot barn med funktionshinder.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att läromedel i huvudsak finns i den utsträckning som kan förväntas. Lokaler finns i tillräcklig omfattning men grupprum och bibliotek saknas. De lokaler som används för skolår 7-9 är inte fullt ut anpassade för denna verksamhet. Skolorna saknar lärare med adekvat utbildning i spanska och praktisk-estetiska ämnen

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Gantofta Rektorsområde övergripande är av god kvalitet.

Rektorsområdet erbjuder huvudsakligen en trygg och befrämjande lärmiljö för sina elever och det finns exempel på mycket bra processer och resultat utifrån läroplanens, kursplanernas och utbildningsnämndens prioriterade mål. Personalen uttrycker också sitt stöd och förtroende för ledningsgruppen.

Enligt den kvalitetsmätning som Helsingborgs kommun genomfört visar Tofta förskola på en positiv utveckling. Förskolan har en stor utvecklingspotential.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- strukturera och tydliggöra arbetet med normer och värden,
- uppmärksamma och göra insatser för de elever som inte når kunskapsmålen,
- elevernas formella inflytande,
- elever och föräldrars inflytande över verksamhetens innehåll, genomförande och planering,
- det förebyggande arbetet med mobbningsfrågor och alla former av kränkande behandling,
- tydliggörande av skolans och förskolans uppdrag och de måldokument som styr verksamheten,
- individanpassat arbete,
- uppföljning av elevernas kunskapsutveckling,
- system och rutiner för att identifiera barn i behov av särskilt stöd,
- övergång mellan förskola och förskoleklass,
- samverkan mellan förskoleklass, skolbarnsomsorg och skola,
- utvecklingsarbetet med att synliggöra barns kunskaper i förskolan och att använda resultaten för att förbättra på individ- och verksamhetsnivå bör fortsätta,
- tydligheten och förtroendet i rektors ledarskap,
- arbetet med kvalitetsredovisningen utveckling och systematisering,
- inom förskolan bör ett mer målmedvetet arbete ske med att ge modersmålstöd för barn med annat modersmål än svenska samt
- elevens val.

- Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.
- Arbetsplan för skolan saknas (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla de elever som är i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Elever vid Kingelstad skola och en del elever i de äldre skolåren som är i behov av särskilt stöd får inte det stöd de har rätt till (5 kap. 4 och 5 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2004-10-08	Lund

Arne Huseby
Ebba Svartz
Lena Godin